

Vzdělávací oblast: Umění a kultura

Vzdělávací obor: Výtvarný obor

Vzdělávací oblast Umění a kultura je realizována v předmětu Vizuelní kultura a výtvarná tvorba a ve volitelném předmětu Cesty výtvarným uměním.

Vyučovací předmět Vizuelní kultura a výtvarná tvorba realizuje vzdělávací obsah Výtvarného oboru a rozvíjí průřezová témata Mediální výchova, Environmentální výchova a Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech. Vizuelní kultura a výtvarná tvorba se zabývá procesem obrazové tvorby, obrazového vnímání a užívání vizuelně obrazných znakových systémů k poznání a komunikaci.

Předmět: **Vizuelní kultura a výtvarná tvorba**

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Obsahové vymezení

Vyučovací předmět Vizuelní kultura a výtvarná tvorba rozvíjí abstraktní myšlení a výtvarné dispozice studentů. Sleduje vznik a vývoj jazyka vizuelně obrazné řeči jako komplexu vizuelních znakových systémů, reflektuje vztah tohoto obrazného jazyka k dalším způsobům a prostředkům lidského poznání a komunikace. Mimořádný důraz je kladen na proces diferenciaci vizuelní citlivosti, vedoucí k rozšiřování schopnosti vnímat a pojmenovávat vizuelní kvality, jejich kombinace a elementy, a na rozvíjení citlivosti hmatového, sluchového a kinestetického vnímání ve vztahu k vnímání vizuelnímu.

Výuka předmětu vede studenty k tvůrčím a explorativním dovednostem, utváří vztah studentů ke kulturnímu dědictví nejen výtvarného umění, ale i k užité tvorbě, lidovému umění a životnímu prostředí.

Obsahové vymezení je určeno 3 základními okruhy: 1. tvorba – vlastní výtvarné činnosti studentů, 2. recepce – uvědomění si funkce umění v lidské kultuře, seznamování se s problematikou vizuelní kultury a výtvarného umění, 3. umění jako obraz své doby – osvojení si základních informací o vývoji výtvarného umění.

Časové a organizační vymezení:

Předmět Vizuelní kultura a výtvarná výchova je zařazen v prvním a druhém ročníku s dvouhodinovou dotací týdně. Ve čtvrtém ročníku mají studenti možnost vybrat si jednoletý volitelný seminář v rozsahu dvou hodin týdně, jejichž náplň souvisí se vzdělávací oblastí Umění a kultura a průřezovými tématy Mediální výchova, Environmentální výchova a Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení:

- učitel vede žáka ke studiu a orientování se v odborné literatuře.
- učitel motivuje žáka ke tvořivé a koncentrované práci s myšlenkovými asociacemi.
- v hodinách předmětu Vizuelní kultura a výtvarná tvorba učitel vede žáky ke srovnání kontextu dobových a kulturních parametrů.
- v pozici diváka uměleckého díla učí učitel žáka rozpoznat a obhájit svůj podíl na jeho interpretaci.

Kompetence k řešení problémů:

- učitel vede žáky k cílevědomé analýze, ke schopnosti aktivní integrace myšlení, prožitku a vnímání.
- učitel vede žáka k hledání originálních přístupů v tvorbě.

Kompetence komunikativní:

- učitel požaduje po žácích přesné a správné formulování odborných dotazů.
- učitel vede žáky ke formálně správnému odbornému vyjadřování při písemném i mluveném projevu.
- učitel učí žáky svobodně vyjadřovat vlastní zážitky a otevřeně komunikovat o společně sdílených obsazích.
- učitel rozvíjí u žáků schopnost tvořivě experimentovat a tyto experimenty na různých úrovních reflektovat.

Kompetence sociální a personální:

- učitel žáka učí otevřenosti k dosud neznámému, k překonávání stereotypů dosavadního vlastního nahlížení, k odhalování dosud neuvědomělých pocitů a zážitků.
- učitel se snaží vést žáky k vlastnímu zážitku a k vlastní tvůrčí činnosti.
- učitel vede žáky k aktivní spolupráci v projektových týmech.

Kompetence občanské:

- učitel vede žáka k individuálnímu projevu a zároveň ke schopnosti konfrontovat se s názory spolužáků a učitele.

Kompetence k podnikavosti:

- učitel vede žáka k rozvoji osobních předpokladů v souvislosti s budoucím profesním zaměřením.
- učitel motivuje žáky k zapojení se do předmětových soutěží, k možnosti podílet se na tvorbě zázemí a prostředí školy

Zabezpečení výuky žáků se speciálními potřebami

- učitel reflektuje individuální potřeby těchto žáků.

Zabezpečení výuky nadaných žáků

- nadané žáky učitel vede s pečlivým přihlédnutím k jejich dosavadnímu individuálnímu vývoji.

Výstupy ŠVP	Učivo téma	Konkretizace	Průřezová témata, souvislosti, metody
1.ročník			
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokáže tvůrčím způsobem pracovat s různými vyjadřovacími komponenty (hmota, barva, prostor, struktura...) • poznává a používá výtvarné postupy při svém výrazovém projevu • poznává různé druhy linií a jejich výrazové možnosti • užívá a kombinuje prvky obrazného vyjádření v plošném a v prostorovém výtvarném rámci • plastický a sochařský způsob tvorby – práce s hlinou, přírodními a umělými materiály • učí se porozumět formě a obsahu výrazu – výrazovému projevu • ovládá principy kompozice výtvarného díla jako součást tvůrčího procesu 	<ul style="list-style-type: none"> • prvky vizuálně obrazného vyjádření – linie, tvary, objemy, textury • typy vizuálně obrazných vyjádření; otázky formy a obsahu vizuálně obrazných systémů • počátky výtvarně vizuálních projevů – pravěké umění a jeho interpretace archetyp – konkrétní příklady • výraz jako příznak (znaky, symboly, grafické schémata – výrazová stylizace) • spektrum výrazových prostředků (plošný, plastický, rytmický, dekorativní...) • starověké kultury a jejich umění – fenomén času, kult smrti, a věčnosti – megalitické stavby, předchůdci písma – fonetické abecedy a jejich výtvarná problematika • vztah materiálu a kompozice • antické umění – od schématu k řeckému 	<ul style="list-style-type: none"> • Kompoziční principy (např. dominanta, subdominanta, vertikála, horizontála, diagonála, zlatý řez, kontrast, harmonie) • Jednota výtvarného, estetického a matematického řádu (výtvarná geometrie ulit – spirály, labyrinty, ornamenty, fraktály) • Různé typy zobrazení a jejich historické souvislosti (rovnoběžné promítání, pohledy, perspektiva, hieratická kompozice, lineární perspektiva, vícehledové zobrazení, průřezy prostorem) 	<p><i>Osobnostní a sociální výchova</i> <i>-Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti</i></p> <p><i>M – geometrie – proporční teorie antiky, zlatý řez – kompoziční řešení</i> <i>Bi – lidské tělo – proporce</i> <i>ZSV – antická filozofie – odkaz na tento způsob myšlení – číslo, řád, kosmos</i> <i>Čj – antická literatura a divadlo</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> • umí vyhledat kompoziční schémata významných staveb – základní geometrické struktury • učí se základní kompoziční rozvržení ve všech oblastech výtvarného umění • dovede rozvinout svou fantazii a výtvarně se vyjádřit podle svých pocitů • umí pracovat se svými zážitky a převádět je do podoby výtvarného vyjádření • pozná smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření • vnímá estetické kvality prostředí • dokáže najít zdroj i inspiraci ve svém prostředí • zná a umí rozluštit výtvarný jazyk různých vizuálních médií • dokáže kresbou vystihnout tvar, strukturu materiálu – zvládne náročnější práce s linií – plošné vyjádření linie • vytváří si přehled uměleckých vizuálně obrazných vyjádření podle samostatně zvolených kritérií • pracuje přirozeně s barvou při modelaci, srovnává různé malířské postupy, rukopisy a umí charakterizovat barevnou symboliku pro vybraná období • vysvětlí umělecký znakový systém a dokáže v něm rozpoznat a nalézt umělecké znaky od objevených až po konvenční • nalézá, vybírá a uplatňuje odpovídající prostředky pro uskutečňování svých projektů • modelováním vytváří prostorové objekty na základě představ a fantazie 	<p>ideálu</p> <ul style="list-style-type: none"> • řecké, helénistické, římské, byzantské umění souvislosti a vztahy – tisíciletá inspirace • vývoj zobrazovacích metod v umění • prostředky pro vyjádření emocí, pocitů a nálad, představ a osobních zkušeností • zrození evropského umění – románská syntéza • klášter, stavební uspořádání, vztah řeholí a stavebních typů • rozdíly mezi estetickým a mimoestetickým vnímáním; funkce zážitku (prožitek) • praktická, teoretická, náboženská a estetická funkce • gotický sloh jako specifický evropský sloh – gotické stavitelství, tzv. krásný sloh – stylizace, odhmotnění, vertikalismus • kompozice výtvarného díla – ianna harmonia • estetická a umělecká hodnota; krása, ideál, obecná východiska vkusu • důvěra ve smysly a rozum – od objektivitu k subjektivitě • renesance a manýrismus • umělecká vizuálně obrazná vyjádření působící v rovině smyslové, subjektivní a sociální • typy vizuálně obrazných vyjádření – jejich rozlišení, výběr a uplatnění – objekty, obrazné texty, sochařství, plastika, animace, komiks, fotografie, instalace, reklama... • umění jako iluze světa – baroko a jeho 	<ul style="list-style-type: none"> • Základní stavební prvky architektury (např. římsa, okno, portál, sloup, mozaika) • Charakter a psychický účinek barev, jejich symbolické významy (tón, jas, lomená barva, pestré a nepestré barvy, míchání barev, barevný kontrast a harmonie, přírodní a syntetická barviva) • Dostupné zobrazovací prostředky, přírodní a umělé materiály, přístupy pro vlastní vyjádření • Možnosti zobrazení přírodních tvarů – stavba, barva, povrch, struktura, různé transformace – stylizace, deformace tvarů, transpozice a nadsázka barev 	<p><i>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – Žijeme v Evropě – evropské a kulturní kořeny a hodnoty: křesťanství, demokracie, věda, právo, umění a hospodářství</i></p> <p><i>Přesahy:</i> <i>Čj – abstraktnost v románské literatuře – rozbor textu U. Eca</i> <i>Hv – etické pojetí hudby – skladatel ve středověku</i></p> <p><i>Přesahy:</i> <i>ZSV – estetika a duchovnost ve středověkém období – filozofické předpoklady</i> <i>D vývoj středověku – od románského slohu k počátkům renesance</i></p> <p><i>Tržní ekonomika - marketing</i></p> <p><i>Dě – vztah k umění na dvoře Rudolfa II.</i> <i>M – základní geometrické tvary a jejich průniky</i> <i>ZSV – krása, kých, vkus – vliv společenskohospodářských aspektů</i></p> <p><i>Přesahy:</i> <i>Fy – zrcadlový odraz, optické klamy a iluze</i> <i>Dě – období reformace a protireformace – osvícenství</i> <i>M – konvexní a konkávní prostor, křivky, deformace a průniky, stereometrie</i></p>
---	---	--	--

	<p>slohové proudy, odlišné podoby barokního umění</p> <ul style="list-style-type: none"> světlo – metafora duchovnosti 	<ul style="list-style-type: none"> Práce se světlem a barvou v konkrétním prostředí a prostoru (paprsek, stín, osvětlení tváře), historické paralely – sfumato, šerosvit, temnosvit 	
2.ročník			
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> užívá a kombinuje prvky obrazného vyjádření v plošném vyjádření a uspořádání prvků v prostorovém vyjádření zobrazuje svou fantazii i životní zkušenosti diskutuje o obsahu svých děl rozvíjí spolupráci a komunikaci <ul style="list-style-type: none"> zaměřuje se vědomě na projevení vlastních životních zkušeností v návaznosti na komunikaci dovede rozvinout svou fantazii a výtvarně se vyjádřit podle svých pocitů a nálad na základě citového prožitku je schopen hodnotit, obhájit a zdůvodnit vlastní uměleckou výpověď dokáže výtvarně ztvárnit své prožitky, zážitky z filmů, knih pozoruje a srovnává tvary prostorových objektů, užitkových předmětů a pokouší se je výtvarně vyjádřit v ploše modelováním vytváří prostorové objekty na základě představ a fantazie 	<ul style="list-style-type: none"> uspořádání objektů do celků – uspořádání na základě jejich výraznosti, velikosti a vzájemného postavení ve statickém a dynamickém vyjádření výtvarné barevné vztahy (podobnost, kontrast, rytmus), jejich kombinace a proměny v ploše, objemu a prostoru umění 19.stol. – srovnání klasicismu a romantismu – analogické příklady tohoto vztahu realismus a jeho reflexe v krajinomalbě otázky historismů, eklektismus prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností – manipulace s obrazy – interpretace a parafráze v umění; akční tvar malby a kresby kořeny a vývoj abstraktního umění – expresivní a racionální tendence – interpretační a klasifikační hlediska reflexe a vztahy zrakového vnímání k podnětům hmatovým, sluchovým, čichovým, pohybovým konkrétní formy v umění 20.stol. – konceptuální vize kubismu a její následovnictví problematika zobrazení povrchových jevů a nezjevné podstaty 	<ul style="list-style-type: none"> Sledování, dokumentace a prezentace proměny vlastního výtvarného vývoje (archiv, portfolio, dokumentace, výstavy) Spoluvytváření koncepce výtvarného řešení jednotlivých prostor školy a jejího okolí – instalace objektů Poznání a zvládnutí vybraných výtvarných technik, manipulace s objekty, tvorba symbolických obsahů na základě asociativity celků a částí Výrazové prostředky a jejich různé transformace – otisky, dekalk, frotáže, asambláže 	<p><i>Environmentální výchova – Člověk a životní prostředí – umělé materiály – syntetické barvy, plasty – recyklace, ochrana životního prostředí</i></p> <p><i>Přesahy:</i> <i>M – ornament – geometrické tvary a jejich multiplicita, variace a opakování</i> <i>ZSV – barvy, tvary a materiály kolem nás</i> <i>– estetická hodnota věci</i> <i>– masová kultura</i> <i>– problematika konzumní společnosti</i></p> <p><i>Mediální výchova – Média a mediální produkce – grafická komunikace a reklama</i> <i>Tržní ekonomika - marketing</i></p> <p><i>Přesahy:</i> <i>Čj – slovesnost</i> <i>Fy – barevné spektrum světla</i> <i>Ch – materiál a jeho vlastnosti – výroba, úprava</i></p> <p><i>Multikulturní výchova – základní problémy sociokulturních rozdílů – rozrůzněnost v regionech ČR – multikulturní společnost</i></p> <p><i>Přesahy:</i> <i>PC – techniky plastického vyjadřování (3D programy a tvorba)</i> <i>HV – fáze kubismu a jejich hudební paralely</i></p> <p><i>OSV – osobnostní rozvoj – rozvoj schopností poznávání psychologie</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> • rozeznává schémata grafické komunikace; zobrazuje svoji fantazii a životní zkušenosti • hledá a nalézá vhodné prostředky pro svá vyjádření na základě smyslového vnímání, které uplatňuje pro recepci nových prožitků • chápe spojitost výtvarného umění s jinými oblastmi, umění vnímá jako kulturní bohatství své země, orientuje se ve významných kulturních celcích a v památkách, uvědomuje si jejich potřebnou ochranu • využívá znalosti aktuálních způsobů vyjadřování a technických možností zvoleného média pro vyjádření své představy 	<ul style="list-style-type: none"> • přístupy k vizuálně obrazným vyjádřením – hledisko jejich vnímání (vizuální, haptické, statické, dynamické), hledisko jejich motivace (fantazijní, založené na smyslovém vnímání) • uplatňování subjektivity, kreativity a originality • manipulace s objektem a jeho umístění v prostoru, pohyb těla a figurativní proudy v umění 20.stol. • energizující a dynamické aspekty v interpretaci umění, mezioborové přesahy „cross over“ – umění akce performance, happeningy 	<ul style="list-style-type: none"> • Vztahy vlastního těla a prostoru (fáze pohybu, tanec, sport, pantomima, gesta), estetika pohybu, tělo a pohyb v umění • Práce s novými médii – videozáznam, manipulovaná fotografie, zvukové instalace 	<p><i>Přesahy:</i></p> <p><i>ZSV – svět člověka, umění – etnické a krajové zvláštnosti – kulturologie</i> <i>ZSV – umění jako lék – psychoterapeutické využití barev a jiných výtvarných forem</i></p> <p><i>Výchova k myšlení v souvislostech evropských a globálních – globalizace a kulturní změny, lokální kulturní prostředí v procesu globalizace</i> <i>Mediální výchova – účinky mediální produkce a vliv médií, role médií v moderních dějinách – nová média a umění</i> <i>EGS – Objevujeme Evropu a svět</i></p> <p><i>Přesahy:</i> <i>Čj – postmoderní literatura, komiks, brak</i> <i>HV – využití nehudbních zvuků – konkrétní a elektronická hudba – ve výtvarném umění (zvuková instalace, umění akce), strukturalismus jako matematický princip hudebního řádu</i></p>
--	---	---	--